

Ο Elon Musk και οι “εξαιρετικές” αρρενωπότητες

Σε μια πρόσφατη πτήση μου, έτυχε να παρακούσω την αφήγηση ενός νεαρού άνδρα, οποίος απευθυνόμενος στην μητέρα και την μικρότερη αδελφή του αλλά με πλήρη επίγνωση του κοινού του (όλες εμάς τις υπόλοιπες στην αναμονή), μιλούσε για έναν λογαριασμό στο τότε Twitter -τώρα X-, που μοιραζόταν πληροφορίες για την τοποθεσία του ιδιωτικού αεροσκάφους του Elon Musk. Υποστήριζε, πως αν και ο Musk είχε την δυνατότητα να διαγράψει τον συγκεκριμένο λογαριασμό, επέλεξε να τον αγοράσει καθώς όπως είπε “talent recognises talent”. Καθόλη την διάρκεια την αφήγησης, βρήκα την εαυτή μου να εκνευρίζεται προοδευτικά όλο και περισσότερο. Αφενός, ήταν γεμάτη ανακρίβειες, αφετέρου δεν μπορούσα να ξεπεράσω την αυταρέσκεια που συνόδευε την φράση.

“Το ταλέντο αναγνωρίζει το ταλέντο”

Για όσα δεν γνωρίζουν, ένας φοιτητής ονόματι Jack Sweeney είχε δημιουργήσει μια σειρά από αυτοματοποιημένα bots που δημοσίευαν πληροφορίες για την τοποθεσία των ιδιωτικών αεροσκαφών προσωπικοτήτων όπως ο Elon Musk, Jeff Bezos, Mark Zuckerberg, Bill Gates στο -τότε- Twitter. Αρχικά, ο Musk είχε δηλώσει πως δεν θα μπλοκάρει τον λογαριασμό, στο πλαίσιο την “ελευθερίας λόγου” που προσπαθούσε να προωθήσει στην πλατφόρμα. Επέλεξε λοιπόν να προσφέρει στον Sweeney 5 χιλιάδες δολάρια για να διαγράψει τον λογαριασμό, ο οποίος αρνήθηκε, ζητώντας αντ’ αυτού 50 χιλιάδες δολάρια και μια θέση πρακτικής άσκησης, πρόταση την οποίο φυσικά ο Musk αρνήθηκε. Στη συνέχεια, προχώρησε στην αναστολή του λογαριασμού, υποστηρίζοντας πως η δημοσιοποίηση τέτοιων πληροφοριών θέτει σε κίνδυνο την προσωπική του ασφάλεια (αξίζει να σημειωθεί εδώ πως οι συγκεκριμένες πληροφορίες είναι δημόσια διαθέσιμες καθώς αποτελούν ταξιδιωτικά και όχι προσωπικά δεδομένα). Αυτά περί ανακρίβειας. Το ζητούμενο, και η πηγή εκνευρισμού μου, ωστόσο εντοπίζεται στην συμβολική ταύτιση του νεαρού με τον Elon Musk και στο τι γίνεται αντιληπτό ως ταλέντο όταν το υποκείμενο που το ενσωματώνει είναι ένας λευκός, cis, άντρας.

Δυστυχώς για μένα, λόγω δουλείας, έχω βρεθεί πολλές φορές να συνομιλώ με άτομα -κυρίως άντρες-, οι οποίοι εκθειάζουν τον Musk, παρουσιάζοντας τον ως έναν ευρηματικό και αυτοδημιούργητο άντρα, με τρομερό επιχειρηματικό ταλέντο και απίστευτη ικανότητα να αξιολογεί το μέλλον και τις αναδυόμενες τεχνολογίες. Ακόμη και σε περιπτώσεις που δεν συνδιαλέγομαι με έναν θαυμαστή του Musk, πάντοτε υπάρχει ένα σημείο στην συζήτηση όπου ο συνομιλητής μου παίρνει το χρόνο να

δηλώσει, πως παρά το γεγονός ότι μπορεί να είναι περίεργος ή/και προβληματικός σαν φυσιογνωμία, δεν παύει να είναι εξαιρετικός . Ως εκ τούτου, δεν γίνεται να μην του αναγνωριστεί αυτή η εξαιρετικότητα και κατ' επέκταση το επιχειρηματικό δαιμόνιο που τον χαρακτηρίζει. Και κάθε φορά, βρίσκομαι να απορώ γιατί οι άντρες που συνομιλώ έχουν αυτή την εμμονική ανάγκη να αναγνωριστεί διαλογικά η εξαιρετικότητα του Musk, ο οποίος αποτελεί κατ' έμε, το απόλυτο παράδειγμα του πως, ακόμη και αν είσαι μέτριος -η ομολογουμένως τρομερά ανίκανος- αν είσαι άντρας και δη, λευκός άντρας στους καπιταλισμούς της Δύσης, μπορείς να είσαι ιδιαίτερα επιτυχημένος. Στο σημείο αυτό, θα μου επιτρέψετε να παραθέσω πολύ σχηματικά κάποιες πληροφορίες για τον Elon Musk και τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες.

Περί εξαιρετικότητας

Αρχικά ο Musk σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί αυτοδημιούργητος. Είναι γόνος πλούσιας οικογένειας (μάλιστα ο ίδιος παλιότερα είχε υποστηρίξει ότι ο πατέρας του είχε ορυχείο σμαραγδιών στην Νότια Αφρική, το οποίο αργότερα αρνήθηκε, με τον πατέρα του να υποστηρίζει πως ποτέ δεν είχε μερίδιο στο ορυχείο αλλά έκανε εμπόριο ακατέργαστων σμαραγδιών στο εξωτερικό, δραστηριότητα που θα έλεγε κανείς ότι δεν εμπίπτει και ακριβώς εντός του πλαισίου νομιμότητας). Σπούδασε οικονομικά και φυσική και το 1995 έγινε δεκτός για μεταπτυχιακές σπουδές στο πανεπιστήμιο του Stanford, το οποίο παράτησε μετά από δύο μέρες αποφασίζοντας να δημιουργήσει την πρώτη του εταιρία, Zip2, μαζί με τον αδελφό του. Για όσα έχουν μια μικρή επαφή με τα αφηγήματα των επιτυχημένων (κυρίως Αμερικανών) επιχειρηματιών όπως π.χ. ο Mark Zuckerberg, Bill Gates, Steve Jobs, κ.ο.κ, αποτελεί αρκετά τετριμμένη κίνηση φοιτητές πανεπιστημίων τέτοιου βεληνεκούς όπως το Stanford ή το Harvard να μην ολοκληρώνουν τις σπουδές τους και παρά ταύτα να καταφέρνουν να έχουν επιτυχημένες καριέρες. Ο λόγος μπορεί να οφείλεται στις εξαιρετικές τους ικανότητες, αν και προσωπικά θα έλεγα ότι αυτά τα πανεπιστήμια αποτελούν προνομιακούς χώρους πρόσβασης σε ισχυρά δίκτυα γνωριμιών για χρηματοδοτήσεις. Συνεχίζοντας, το 1996 η Zip2 μετασχηματίζεται ως εταιρία, αποκτώντας τον πρώτο ισχυρό χρηματοδότη της και ο Musk αντικαθιστάτε ως CEO λόγω έλλειψης διευθυντικών ικανοτήτων. Από την πώληση της Zip2, κερδίζει 22 εκατομμύρια δολάρια και το 1999 δημιουργεί το x.com, που αργότερα μετονομάζεται στη γνωστή σε όλα, Paypal. Το πρώτο προϊόν της εταιρίας καταφέρνει να κερδίσει μια θέση στο Top10 των χειρότερων επαγγελματικών ιδεών του 1999. Το 2000, πάλι λόγω έλλειψης ηγετικών και οργανωτικών ικανοτήτων, καθαιρείται από την θέση του ως CEO της Paypal. Στις αρχές του 2001, εκδηλώνει ενδιαφέρον για την εξερεύνηση του διαστήματος και την επιθυμία του να στείλει "κάτι" στον Άρη. Έτσι, ξεκινάει ένα κύκλο συζητήσεων με την Ρωσία για την αγορά διηπειρωτικών βαλλιστικών πυραύλων, η οποία δεν καρποφορεί καθώς η Ρωσία τον αντιμετωπίζει σαν πρωτάρη .Το 2002, προσεγγίζει εκ νέου την Ρωσία για αγορά πυραύλων οπού και πάλι έρχεται αντιμέτωπος με την άρνηση των Ρώσων και αποφασίζει να τους φτιάξει ο ίδιος, δημιουργώντας έτσι την SpaceX. Μεταξύ

του 2006 και 2008 έχει 3 αποτυχημένες εκτοξεύσεις πυραύλων, ενώ παράλληλα 3 Tesla Model X εκρήγνυνται λόγω προβληματικών μπαταριών, Τόσο η SpaceX όσο και η Tesla βρίσκονται στα πρόθυρα χρεοκοπίας. Το 2015, ακόμη ένας πύραυλος εκρήγνυται λεπτά μετά την εκτόξευση του, ακολουθούμενος από έναν ακόμα το 2016, ενώ παράλληλα υπάρχουν σοβαρές καθυστερήσεις των νέων μοντέλων Tesla. Το 2017, φέρνει ακόμα μια αποτυχία πυραύλου και το 2018, 123.000 μοντέλα Tesla ανακαλούνται. Θα μπορούσα να συνεχίσω και να σχολιάσω το τι συμβαίνει αυτή τη στιγμή στο X, ωστόσο αυτό αποτελεί ξεχωριστή ανάλυση η οποία δεν είναι της παρούσης.

Και τι σε νοιάζει

Παρά τις τόσες αποτυχίες του Musk, θεωρώ πως για πολλούς από τους υποστηρικτές του καμία σημασία δεν έχουν, καθώς δεν αναιρούν το αφήγημα του εξαιρετικού. Κάθε άλλο, αποτελούν σημεία που καταδεικνύουν την επιμονή του να πραγματοποιήσει το όνειρο του, και άλλα τέτοια και τρανταχτά παραδείγματα της εξαιρετικότητας του. Οπότε, ακόμη και αν προσπαθήσω λογικά, να αναδείξω την αντίφαση που εντοπίζω όταν παρουσιάζεται ως ικανός επιχειρηματίας, δεν θεωρώ πως θα επιφέρει κάποιο αποτέλεσμα, καθώς το πρόβλημα μάλλον είναι αλλού.

Το θέμα δεν είναι τόσο ότι είναι απαράδεκτος επιχειρηματίας αλλά ότι ο μόνος λόγος που καταφέρνει να έχει την αναγνώριση που έχει είναι γιατί είχε την δυνατότητα να αποτύχει επαναληπτικά και αυτό λόγω των προνομίων του όπως το φύλο, η τάξη και η φυλή του. Για μια ακόμη φορά, βρισκόμαστε να θαυμάζουμε έναν μέτριο άντρα, έναν ρεπουμπλικανό, με κανένα σεβασμό για τα εργατικά δικαιώματα των εργατριών των εργοστασίων του, ένα αφεντικό που βρίσκεται στα δικαστήρια γιατί συστηματικά αρνείται να απασχολήσει μετανάστες στα εργοστάσια του, κάποιον που επιτηδευμένα προσπαθεί να συσπειρώσει την εναλλακτική δεξιά και τους φασίστες στο όνομα της ελευθερίας του λόγου, ενώ ταυτόχρονα παθαίνει παράκρουση όταν τον κοροϊδεύουν στο Twitter. Κάποιον, που ενώ έχει ρητές εντολές να μην επικοινωνήσει στον Donald Trump και στην ομάδα του πως ο λογαριασμός του βρισκόταν υπό έρευνα για τα γεγονότα της 6ης Ιανουαρίου, για να αποφευχθεί κάθε ενδεχόμενη αλλοίωση στοιχείων, κάθε άλλο παρά το σεβάστηκε. Κάποιον, που αποφάσισε να εμποδίσει την πρόσβαση της Ουκρανίας στο Starlink, επειδή δεν συμφωνούσε με την στρατιωτική επιχείρηση που βρισκόταν σε εξέλιξη.

Ο Musk βρίσκεται στη θέση που βρίσκεται ακριβώς επειδή είναι άντρας καπιταλιστής που ενσαρκώνει στερεοτυπικές απεικονίσεις “ιδιοφυούς” προσωπικότητας και αυτό αποτελεί πολιτικό ζητούμενο. Δεν μπορεί παρά να αποτελεί πολιτικό ζητούμενο, το ότι ο νεαρός στο αεροπλάνο δεν ταυτίστηκε με τον δημιουργό του λογαριασμό αλλά με τον Musk. Κάποιον με τον οποίο δεν έχει καμία απολύτως σχέση (πέρα του φύλου του) και ούτε θα έχει και ποτέ, για να είμαστε ειλικρινείς. Η ταύτιση με κάποιον σαν τον Elon Musk, εκτός από τρανταχτό παράδειγμα αλλοτρίωσης, αποτελεί ακόμη μια απόδειξη πως φύλο και καπιταλισμός λειτουργούν συμπληρωματικά. Δε μπορώ παρά να

ερμηνεύσω την ανάγκη των ανδρών συνομιλητών μου να “συμφωνήσουμε” πως τα επιτεύγματα του Musk επιβεβαιώνουν την εξαιρετικότητα του, ως μια προσπάθεια να αναγνωριστεί η δική τους εξαιρετικότητα. Γιατί αυτά τα εξωτερικά επιτεύγματα, τυλιγμένα στο καπιταλιστικό αφήγημα περί προόδου και καινοτομίας, επιτρέπουν και την διατήρηση των επενδύσεων περί εξαιρετικότητας του φύλου τους, ακόμη και όταν δεν υπάρχει τίποτα άλλο κοινό. Και έτσι, καταλήγουμε επαναληπτικά, το ένα ανδρικό ταλέντο να αναγνωρίζει το άλλο, ως εξαιρετικό.

Η Στέλλα Ανδράδα Κασδοβασίλη ζει στην Ολλανδία και εργάζεται στον τομέα της τεχνολογίας. Είναι απόφοιτη Πολιτικής Φιλοσοφίας και Κοινωνικής Θεωρίας του Παντείου Πανεπιστημίου και Σπουδών Φύλου του Central European University. Ασχολείται με τις αναδυόμενες τεχνολογίες, την βιοπολιτική και το υποκείμενο.